

Parochie kerk St. Antonius Abt Maashees

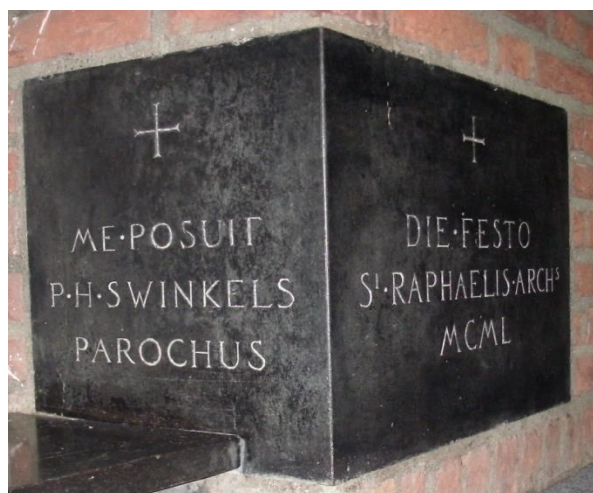
Op 21 November 2015 is de Kerk van Maashees, na de laatste avondviering, aan de eredienst onttrokken.

De Kerk heeft dan 64 jaar en 30 dagen dienst gedaan.

Deze kerk werd gebouwd in de periode juli 1950 tot oktober 1951.

De kerk werd ingezegend op maandag 22 oktober 1951.

De eerste steen werd gelegd op dinsdag 24 oktober 1950 door pastoor Swinkels. Achter de eerste steen ligt een schrijven op perkament met de volgende tekst:

In het jaar van Onze Heer Jezus Christus 1950 het Heilig Jaar, op het feest van de H. Aartsengel Raphaël, het zevende jaar na de verdrijving uit de parochie op 1 Oct 1944, zes jaar na het opblazen van kerk en toren door de vijand op 15 October 1944. In het zesde jaar na de terugkeer in de puinen van het verwoeste dorp op 9 maart 1945 is door de Pastoor van de Parochie van H. Antonius Abt, P.H. Swinkels, in tegenwoordigheid van het Kerkbestuur, Ern. Janssen en Mart. Rieter, het kapelbestuur van Holthees Theod. v.d. Heuvel en Rud. Zegers. De ZeerEerw. Heren Geestelijken. De burgemeester van de Gemeente Vierlingsbeek A. Jans, de eerste steen gelegd voor de bouw van de nieuwe kerk. Gedurende 6 volle jaren werden de H. Diensten verricht en bijgewoond op de zolder van de Garage Cup op het einde van de tegenwoordige kom van het dorp. Het nieuwe Godshuis is ontworpen door de architect Con. Hub. De Bever uit Eindhoven en werd uitgevoerd door de aannemer Frans van Bree uit Someren.

Getekend door :
Kerkbestuur
Burgemeester Jans
Aannemer Fr. Van Bree

ME POSUIT PH SWINKELS PAROCHUS MIJ HEEFT GEPLAATST P.H. SWINKELS PASTOOR	DIE FESTO St RAPHAELIS ARCH MCML DE FEESTDAG VAN HEILIGE ST. RAPHAEL 1950
--	---

De huidige kerk verving de oude kerk van Maashees.

Zoals velen zullen weten, stond de oude kerk op de plaats waar Havens nu zijn kantoor heeft. In de buurt van de kerk stond ook de lagere school, pastorie en kleuterschool met daar aan vast het schoolhuis waar o.a. Meester Linders en Meester Albers gewoond hebben.

Op 15 oktober 1944 is de oude kerk opgeblazen door de Duitsers.

Nadat de bewoners 4 tot 5 maanden geëvacueerd waren, konden zij begin maart 1945 weer terugkeren naar Maashees. Een van de eerste taken van de toenmalige Pastoor Swinkels was om uit te kijken naar een noodkerk. Op 15 april 1945 werd de noodkerk boven de garage Cup in gebruik genomen (nu Rienties). De kerk in Maashees was niet de enige kerk in Nederland die tijdens de oorlog verwoest werd; in totaal werden 76 kerken verwoest.

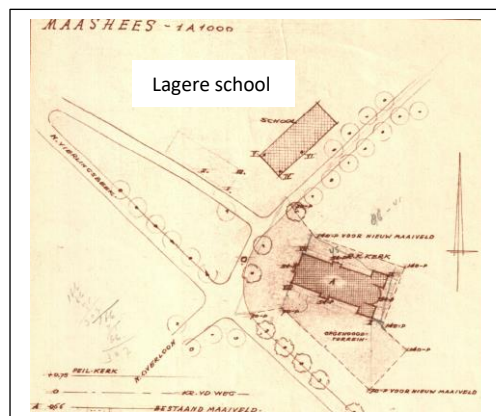

Na de oorlog kreeg je de wederopbouwperiode. Er was een fonds in Nederland waar je je kon aanmelden als je woning beschadigd was. Een ieder had recht op een tegemoetkoming in afbraak-/slopingkosten van de beschadigde woning en een tegemoetkoming in de kosten van de bouw van een nieuwe woning. Ook de Maashese kerk had recht op dit fonds. Dit fonds werd landelijk gecoördineerd met onderverdeling op provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau. Daarnaast gingen alle zaken die te doen hadden met de sloop van de resten van de oude kerk en de bouw van de nieuwe kerk via de Bisschoppelijke Inspectie van Bouwzaken in Den Bosch geleid door Rector Van Helvoort.

Sloop oude kerk:

Over de sloop van de oude kerk wil ik verder niet uitweiden, alleen dat er 4000 stenen van de oude kerk verwerkt zijn in de Sambeekse toren. Omdat de stenen al gebikt waren, kreeg de Pastoor fl 32,- voor 1000 stenen, dus totaal fl 128,-. De resten van de kerk werden onteigend door de Dienst Wederopbouw in Den Haag waardoor de stenen dus niet meer van de parochie Maashees waren. Pastoor Swinkels heeft hier wel tegen geprotesteerd, hij wilde een monumentje bouwen voor de gevallen. De stenen werden onteigend om de volgende redenen, hier letterlijk weergegeve; *"Nu het hier een steensoort betreft waarvoor een grote behoefte bestaat voor de toren van Sambeek en deze steensoort op andere plaatsen slechts zeer sporadisch voorkomt moet ik de eerwaarde mededelen, dat het mij niet mogelijk is om op mijn beslissing in deze terug te komen. In verband met uw plan een monument van gevallen in handvormstenen op te richten, moge ik uw mededelen, tot ik wel toestemming kan geven tot het gebruiken van halve en z.g, driekletsoren van de kerk van Sambeek"*. Getekend directeur van het rijksbureau voor monumentenzorg. Hier is geen gebruik van gemaakt.

Waar komt de kerk:

De eerste vraag die beantwoord moest worden: waar komt de nieuwe kerk. Een ieder in Maashees wilde de kerk bouwen op de plaats van de oude kerk. Dit werd door het Planbureau in Den Bosch niet goed bevonden.

De voornaamste reden was, letterlijke tekst: *"Door de diepe vaargeul (aan de Maashese kant) heeft zich in Maashees een industrie kunnen vestigen (groothandel in granen, kunstmeststoffen, veevoeders etc.)) welke aanwezigheid niet alleen voor de gemeente maar ook voor de gehele streek van grote betekenis is "* Havens moest de kans krijgen om zich verder te ontwikkelen wat ten goede kwam aan de werkgelegenheid.

Omdat de kerk normaal gesproken in de dorpskern staat betekende dat, dat de dorpskern verplaatst moest worden. Een dorpskern bestond uit Kerk, Pastorie, Lagere school, Kleuterschool, Parochiehuis/Gemeenschapshuis en winkels. Op het tekenbord bij het planbureau in Den Bosch is toen bepaald dat de nieuwe kern van Maashees \pm 400 meter naar het noorden zou verschuiven. Ondanks felle protesten van geheel Maashees inclusief de pastoor werd niet afgeweken van dit plan. Na een berisping van bisschop Mutsaerts op 24 november 1947 stopte de pastoor met zijn verzet en werd de kerk volgens plan op de huidige plaats gebouwd.

Vanaf dat moment ging de aandacht naar de bouw van de nieuwe kerk.

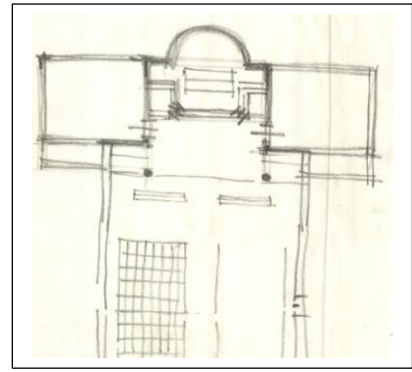
Er moesten nog wel enkele hindernissen overwonnen worden zoals:

- Hoe moest de kerk er uitzien, wordt er eerst een noodkerk gebouwd? Dit werd snel afgewezen omdat de kosten hiervan fl 87.000,- waren en deze kosten niet vergoed werden vanuit het wederopbouwfonds.
- Wie wordt de architect?
- Niet onbelangrijk: hoe wordt de kerk gefinancierd?

Op 7 november 1946 wordt architect C. de Bever uit Eindhoven benoemd als architect voor de te bouwen nieuwe kerk en lagere school (1949 geopend, gebouwd door Jan - Klein Schiphorst). Architect De Bever begon direct met het maken van schetsen op kalk (het hele archief van de bouw ligt nog bij zijn kleinzoon 'Beverarchitecten' in Eindhoven).

In de periode 1947 t/m 1951 zijn er verschillende lay-outs de revue gepasseerd waarbij de verschillen zaten in:

- Wel of geen afzonderlijke doopkapel (Vierlingsbeek heeft wel een afzonderlijke doopkapel.)
- Wel of geen zijbeuk
- Het aantal zitplaatsen (tussen de 304 en 378)
- Lengte van de kerk
- Een biechtstoel achter in de kerk of 2 aan de zijkanten
- Of er voldoende financiële middelen waren
- Wel of geen zijingangen

De huidige kerk die pas in 1951 zijn definitieve vorm kreeg, heeft de volgende kenmerken:

- Geen afzonderlijke doopkapel
- Wel zijbeuken
- 360 zitplaatsen
- Lengte 35 m
- Biechtstoelen aan de zijkanten
- 2 zijingangen

De lay-out van het kerkkoor en het schip waren in alle voorstellen hetzelfde. Ook de buitenzijde was gelijk. Met uitzondering van de plaats waar een aparte doopkapel was getekend.

Hoewel pas midden 1950 bekend werd hoe de kerk er precies ging uitzien, werd midden 1949 een tekening naar de bouwbedrijven gestuurd met de vraag om een aanbieding te doen.

De oorspronkelijke vraag was:

- Geen afzonderlijke doopkapel
- Geen zijbeuken
- Lengte 32 m
- 304 zitplaatsen
- 2 x aan de zijkant een biechtstoel
- Geen zijingang

Ook werd deze tekening met daaraan gekoppeld de verwachte kosten gestuurd naar de wederopbouwcommissie i.v.m. de tegemoetkoming tussen de 60% en 80% van de bouwkosten. Die waren geraamd op fl 134.000,-

6 Bouwbedrijven hebben een begroting ingestuurd waaronder Jan Klein-Schiphorst uit Maashees. Hij kreeg echter de opdracht niet. Deze ging naar Van Bree uit Someren. Omdat hij het laagste bod nl. fl 105.000,- had.

De praktijk heeft echter uitgewezen dat er een totaal andere kerk is gebouwd. Dit komt met name doordat de pastoor toch een grotere kerk wilde met als gevolg een kostenverhoging van fl 53.000. Daarnaast nog fl 22.000,- aan andere kosten. Totale kosten fl 180.000,- (70% meer dan aangeboden).

Dit was nog niet alles, omdat er nog inventaris en restkosten waren van in totaal fl 90.000,-

De kerk heeft dus in totaal fl 270.000,- gekost. Nu, 2015, zou dat € 1.000.000,- zijn.

Hoe is dit gefinancierd?

Er mag zeker gezegd worden dat Pastoor Swinkels en zijn chauffeur Joost Cup flink hun best hebben gedaan om geld te lenen of te krijgen. 90% Van het bijeengebrachte geld is geleend tegen een rente percentage van 1,5% tot 3%. En vervolgens is dit ook terugbetaald. De overige 10% zijn giften (bisdom, andere kerken en particulieren).

Omdat de parochie Maashees wel erg klein is om zoveel geld bijeen te halen, is de pastoor bij ongeveer 100 personen en kerken geweest in 37 verschillende plaatsen in Brabant.

Tijdens de bouw van de kerk heeft zich ook nog een dodelijk ongeluk voorgedaan. Bij het voegen van de voorzijde van de kerk is de 41-jarige ongehuwde Geldropse voeger J. Cuijpers, die in de kost was bij Triena Bouten (de Vegé), van de steiger gevallen en 5 weken later in het ziekenhuis in Venray is hij aan zijn verwondingen overleden. Omdat de aannemer van Bree uit Someren kwam, kwamen de verschillende bouwvakkers uit die regio.

Inventaris;

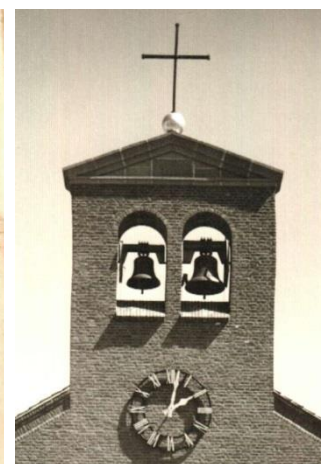
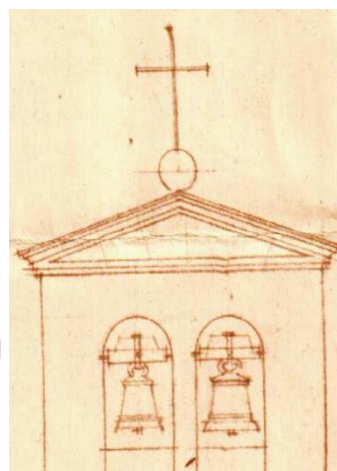

Orgel:

Er kwam ook een geheel op maat gemaakt orgel. Dit orgel is gebouwd door de Gebr. Vermeulen Orgelbouwers uit Weert. Het orgel, bestaande uit 676 pijpen, heeft gekost fl 18.375 (nu € 65000,-).

Klokken:

Bij de bouw zijn 2 nieuwe bronzen klokken geplaatst. Deze zijn gegoten bij de firma NV Petit & Fritsen in Aarle Rixtel. De klokken hebben een verschillend gewicht en bij de zegen kregen de klokken een naam. De klok met een gewicht van 416 kg kreeg de naam "Heilige Antonius Abt" En de klok met een gewicht van 250 kg kreeg de naam "Heilige Agatha". Zij is in Maashees de beschermheilige tegen brand. 200 Jaar geleden is er in Maashees een felle brand geweest waarbij ± 10 huizen zijn afgebrand, o.a. het Scheepje. Toen werd zij de beschermheilige tegen brand.

Op 23 september 1951 zijn de klokken gewijd door de deken Van Erp, Wanroy .

Het was gebruikelijk dat er een Peter en Meter benoemd werden. De Peter werd kerkmeester Ernest Janssen en de vrouw van kerkmeester Martien Rieter, Theadora Rieter - Geurts werd Meter.

Klok uit 1546:

De hiernaast afgebeelde klok was al in het bezit van de parochie. Op deze klok, die 192 kg weegt, mogen we wel zuinig zijn omdat deze klok inmiddels 470 jaar oud is, nl uit 1546. De klok is gegoten door Albert Hachman te Kleef. Hachman heeft slechts 15 klokken gegoten.

Daar naast heeft deze klok ook nog een opmerkelijke geschiedenis vanuit de oorlog. De Duitsers hebben vanaf 1942 ongeveer 6700 klokken uit de torens verwijderd met het plan om deze te smelten en daar oorlogstuig van te maken. Dus zo geschiede ook in Maashees. Op 8 en 9 december 1942 zijn de 3 klokken uit de toenmalige toren gehaald. Het Angelusklokje, het lichtste klokje, van 80kg, blijft hangen omdat elk dorp/plaats een klok moest behouden voor een eventueel alarmerende situatie. In de kerk hangt nog een scherf van deze klok, omstreeks 1955 gevonden door Martien Rieter, Deze klok is samen met de oude kerk verwoest.

Van de 6700 zijn 4700 klokken ook werkelijk omgesmolten/verloren gegaan. De overige 2000 klokken zijn weer retour gekomen. Dit kon omdat elke verwijderde klok een uniek nummer kreeg zodat eenvoudig was na te zien waar de klokken vandaan kwamen.

Zo ook de klok uit 1546 uit Maashees. Deze klok kwam retour op 22 maart 1947 en is toen geplaatst in een z.g. klokkenstoel bij de toenmalige boerderij "t Hullenaar" die gepacht werd door de familie Botden en stond ter hoogte van de denkbeeldige kruising Köpkeshof en de Hulderstraat.

In 1984 heeft de kerk nog een nieuw altaar met bijbehorende lessenaar gekregen die ontworpen zijn door Rien Evers. Rien Evers heeft ook de bijbehorende sculpturen, voorstellende de Emmausgangers en St. Antonius, gemaakt. Het altaar en de lezenaar zijn gemaakt door Ton Verstegen. Opmerkelijk is dat Ton geen enkele spijker of schroef heeft gebruikt. Evers en Verstegen zijn bewust uitgegaan van een origineel eigentijds ontwerp. Ze hebben aangegeven dat ze per se geen kopie maken wilden van een of ander traditioneel altaar of lessenaar. Altaar en lessenaar zijn vervaardigd van fijn Frans eikenhout. De kunstwerken zijn van koper. Het altaar is ingezegend door deken F. Gelens, geassisteerd door de toenmalige pastoor C. Teunissen en oud-pastoor J. Gerris.

Jos van Kooij
20 dec. 2015